

יוצא לאור על ידי ארגון **חלקי בעמלי**
בתי מדרש לתורה וחינוך, לחרדים
העמלים לפרנסתם
רחוב קהתי 14 ירושלים
דוא"ל: helki.baamali@gmail.com

חלקי בעמלי

גליון מס' 24 | פרשת חקת | ז' תמוז תשע"ג

גליון תורני - חינוכי לחרדי העמל

השבוע בליליון: לעבוד ולגדל 'מתמיד' | הכול מתחיל מבפנים | צדקה על תנאי | טיפ לשבת | לראות | "לא אני לבד לבד"

צבר העורק

לגשר בין הסוגיות הסבוכות של מסכת שבת, הידועות על בורין רק ליחיד סגולה, לבין האדם, ירא ה', זה שאינו עוסק כל ימיו ושעותיו באותיות הצפופות של השולחן ערוך ואינו שייך לכל סעיף קטן של ש"ך וט"ז - לגשר בין עולם גבוה, נשגב ונעלה, לבין כל אותם האנשים שאולי דווקא בשל גבהות ורוממותו אינם זוכים או אינם מסוגלים למצוא את דרכם אליו בעצמם, זו הייתה משימת חייו של מחבר "שמירת שבת כהלכתה" זכר צדיק לברכה, שהסתלק מעולמו השבוע.

אם ניקח את החדשנות של "שמירת שבת כהלכתה" אלינו, לחיינו, בתור צוואה, אזי הקמתם של גשרים, סלילתן של דרכים ובנייתן של מסילות בין כל אדם, ירא ה', לבין התורה, הלכותיה והליכותיה, הנהגותיה והשקפותיה, שאיפותיה והדרכות החיים שלה, צריכה להיות המשימה גם שלנו.

הגשר העיקרי, ללא ספק, הוא הקהילה. רק השתייכות קהילתית תורנית וחברתית לחרדי העמל לפרנסתו, תוכל לגשר על הפער הקיים במצב החברתי הנוכחי אותו חווה כל אחד מאיתנו ברמה כזו או אחרת על בשרו ועל בשר חינוך ילדיו. רק כך נוכל להשפיע, לשנות ולשפר את תפיסת השייכות של החרדי העמל לפרנסתו אל התורה, בעיני עצמו ובעיני החברה כולה.

כך, הוכיחו התגובות הרבות למאמר המערכת "כאן בונים קהילה" שפורסם בגיליון הקודם, תגובות שתמכו ועודדו את המגמה שגיליון "חלקי בעמלי" רואה לנגד עיניו והביעו את צורך השעה בהמשך העשייה להגשמת חזונו. מגמה זו הובילה אותנו לפרסם השבוע את דבריו היסודיים והנוקבים של הרב דוד לייבל. תקוות כולנו כי הדברים יעשו את שלהם, יחלחלו ויצמיחו את פירותיהם.

ושוב, קוראים אנו אליכם, שותפינו למסרה: בואו והשתתפו עמנו בהרמת הדגל ובהרחבה כמותית ואיכותית של פעילותינו. השתתפו ברעיונותיכם, בקשותיכם או דעותיכם וראו עצמכם שותפים מלאים לבמת "חלקי בעמלי".

לשה

קוראים יקרים

אם אתם מזדהים עם דבר הגיליון ומסרתו, מעוניינים בהמשך תפוצתו ומאמינים במגמה שהוא מבקש להוביל, השתתפו ותרמו לביסוסו, להפצתו ולהרחבתו.

פנו אלינו לכתובת האי"ל
helki.baamali@gmail.com

ונצור אצלכם קשר.

"רצוי שתקום קהילה שתייתר את המושג הפרדה"

הרב דוד לייבל, ראש כוללי "רבי שלמה איגר", בשיחה גלויה ומקיפה על החזון העומד מאחורי הקמת בתי מדרש ייחודיים ללימוד בתוך מקום העבודה.

ש: בתי המדרש שהקמתם בולטים בייחודיותם בנוף הציבורי. מדוע בעצם הקמתם אותם? מדוע לשנות?

ת: בשנים האחרונות מתקיים מצב מטריד בקרב בני התורה היוצאים לעסוק לפרנסתם ומתנתקים מלימוד התורה בעמלה ואין הם קובעים את מקומם בבית המדרש. כאשר בן תורה קובע בסדר יומו שעה אחת ללימוד "הדף היומי" וכדומה, הרי שאין הוא מתחבר בכל מאודו לתורה הקדושה. ברור כי הלימוד בעיון ובחתיירה להבנת עומק הסוגיות, הוא המחבר את הלומד בכל הווייתו לתורה הקדושה. חיבור המשפיע ומקרין על כל סדר יומו, על אורחות חייו, וגם על בני משפחתו והסובבים אותו. הלימוד השטחי, הוא אמנם מצווה גדולה, והלומד לימוד כזה זוכה ומקיים את מצוות תלמוד תורה. אך דומה הדבר לקיום מצוות תפילין, אותן אנו מניחים בתפילת שחרית בלבד, ואין אנו יושבים מעוטרם בהן במשך כל היום. המצב הראוי לכל בן תורה הוא קשר עמוק ואישי עם התורה ועמלה, קשר הנוצר מתוך שקיעות בדברי תורה, ובעומק הבנת הסוגיות.

על מנת לענות על צורך זה, הקמנו בשנתיים האחרונות את רשת הכוללים "רבי שלמה איגר" [אחותה הצעירה של רשת כוללי "רבי עקיבא איגר" הקיימת זה עשרים שנה] ומונה כבר 12 סניפים בכל הריכוזים החרדיים ברחבי הארץ. כולל רבי שלמה איגר, הוא מסגרת לימודית עיונית, לבני תורה העמלים לפרנסתם, אך אינם מסתפקים בלימוד שטחי וקצר, כי אם מעוניינים לצלול לעומקי הסוגיות ולהיבין עד תכליתן. הלב גואה ברגשות שמחה, נוכח בני תורה יקרים אלו הששים ושמהים בעסק התורה, משתכחין בצרה דילהון ועסקין בחדוותא דילי, בדיבוק חברים, באווירה נהדרת ובמסירות גדולה לתורה. **המחזה של אנשים העמלים לפרנסתם ומתכתבים במייל בשעת לילה מאוחרת בדברי תורה הוא משובב לב ומשיב נפש.**

ש: כאן אבל מדובר לא רק על עוד סגנון של "כולל בעלי בתים" אלא על מסגרת המשלבת הכשרה מקצועית ולימוד תורה, מדוע היא נצרכת?

ת: עם הקמת הכוללים התבררה תופעה קשה אשר מטרידה אף יותר. הוברר, כי אם בתקופה הראשונה בה יצא האברך לעסוק בפרנסתו, עבר עליו פרק זמן בו הוא חש שאין הוא מחובר בהווייתו לבית המדרש, חולף לו כך הזמן וכאשר מתעורר בן התורה הנ"ל וחפץ לשוב אל בית המדרש, הוא מרגיש כי לימוד התורה בעיון ובעומק כאשר הורגל בשנות לימודו, רחוק ממנו, ואין הוא מוצא את מקומו בבית המדרש.

על מנת לפתור בעיה קשה זו, ולסגור את הוואקום הנוצר בעת היציאה לשוק העבודה, הקמנו חברת היי טק העוסקת בתחום פיתוח תוכנות ובדיקתן, אשר מחייבת את עובדיה הן בתקופת ההכשרה הראשונית והן בהמשך הדרך, להקדיש את מחצית סדר יומם ללימוד תורה ב"כולל" של עובדי החברה.

ש: יש האומרים כי אל לעולם התורה "לפתוח את שערי" לאדם העובד וכי על הקהילה החרדית להימנע מלהכיר בעובדים כחלק ממנה, מהי דעת הרב על כך?

ת: המצב אשר נוצר בארץ ישראל, הוא עיוות מוחלט של האמת, ומנוגד לגמרי לדרך התנהלותו של עם ישראל בכל הדורות. מעולם לא היו קהילות נפרדות לאנשים העוסקים במלאכה או לבני תורה המקדישים את חייהם ללימוד תורה בלבד, ההיפך הוא הנכון. הקהילות היו מאוחדות והפעם הראשונה בה התרחש "פירוד הקהילות" אשר יזם החתם סופר צוק"ל היה בכדי להתרחק מן הניאולוגים למיניהם. בכל בתי הכנסיות התקיימו זו לצד זו חבורות "חברת ש"ס" לצד "חברת עין יעקב" והיו כל אחד שמחים בחלקם וכולם לב אחד להם לאביהם שבשמיים.

תוכל לראות בכל ריכוזי החרדים לדבר ה' בעולם: בני יורק, בפריז ובלונדון קהילות שלימות המאחדות אברכים לומדי תורה ובעלי בתים העוסקים לפרנסתם, ילדיהם מתחנכים יחד על טהרת הקודש וכולם אהובים, ברורים ועובדים את ה'. אין כל צורך בקהילה נפרדת, נהפוך הוא. האיחוד הקהילתי בין בני תורה ובעלי בתים הוא << המשך בעמוד 3

הדפיסו, וקחו הביתה לשבת

לראות

א. מפוחד. נראה לי שאני מזהה את הקול הזה, עם הטון נעים שקורה כעת שוב.

גני לא... אני לא יכולה..." עוד רגע בכי. כעת זה ברור. משהו כל כך לא במקום. עדיין אני מצליח לשים את האצבע על זאת, רעיייה על סף בכי מעברו השני של הנייד - ועדיין אני נ. לא היום. לא עכשיו.

סה להרוויח זמן. לגייס את המילים שמפעם לפעם אני נאלץ ראות שוב ושוב בלי להתייאש.

. עוד פעם? עוד פעם.

חנות הספרים בה אני מוכר, הנוף כולו אומר אביב-קייצי ת צהוב, קולות שמצטלצלים באוויר הפתוח, ומן המכשיר חדרה לופת, מכאיבה.

תוכי קופץ אגרופיו וזעם מתמיר את גבותיי בתרעומת: "אבל זהו, ידעתי. זה פשוט לא הגיוני. אולי טעיתי, אולי מדובר שיניים? אולי אבד לה תיק הטיול על המצלמה המשוכללת שהדבר הנורה הזה, "קלאוסטרופוביה", תוקף בעיצומו של בשלצידך עשרים וכמה מורות שהן כולן ידידותייך לצוות.

ס, הטון הלחץ וההתנשפויות המהירות לא נותנים מקום ה כאן.

<< המשך מעמוד 1

מעלה גדולה והוא תורם לשני הצדדים כאחד. בעלי הבתים מתאחדים עם התורה ולומדיה ומושפעים לטובה מערכיהם הנעלים, ממסירותם לתורה המתבטאת בחיי דחק ובזו למותרות ומנעמי העולם הזה. ובני התורה זוכים לקיים בגופם את התכלית הנרצה של "ללמוד וללמד" ומשפיעים על כל סביבתם טוב.

ההפרדה אשר נוצרה בין הקהילות, נבעה מן החשש השגוי כי אברכים ייצאו לשוק העבודה תוך עזיבתם את ספסלי בית המדרש. **"לצערנו הגדול, הפרדה זו אינה עוד "הפרדה" כי אם "קרע" המוציא את העוסקים לפרנסתם אל מחוץ למחנה, וגורם להם לחוש דחויים ומנוזים מהקהילה. על ההפרדה במסגרות החינוך, התבטא הרב שטיינמן כי היא "גאוזה"...** השחרת פניהם של העובדים היא עוול שאין כדוגמתו, וגם אין בה כל צורך כאמור, אנו מאמינים בלב שלם בלומדי התורה המקדישים את חייהם לעסוק בדברי תורה מתוך שכנוע פנימי וכנה, מתוך אמונה ומודעות למעלת הלומד תורה בכל עיתותיו. החשש כי בני תורה ינטשו את בית המדרש בגלל מציאות המעניקה לגיטימציה לאפשרות של עסק בפרנסה, אין לו כל מקום. והראיה הגדולה לכך, היא קיומן של אותן קהילות גדולות בחו"ל, בהן בתי מדרשות גדושים, ישיבות קדושות וכוללי אברכים לאלפים ולרבבות. בקהילות אלו מקובל לצאת לעבוד, אנשים העוסקים לפרנסתם מכובדים ומקבלים "שישי" בשבת בבוקר, ועם כל זאת, אלפי אברכי כולל החפצים באמת ובתמים להקדיש את חייהם ללימוד התורה, עושים זאת ללא כל רפיון. העסק בתורה אינו עניין הנובע מלחץ חברתי וכדו' כי אם ערך עליון הנובע מאמונה ולהט שבלב, מהבנה עמוקה אודות מעלתה של תורתנו הקדושה, אשר המוסר נפשו עליה נקרא רע, אהוב, וכו'.

ש: איזו צורה של קהילה רצויה שתתגבש כתוצאה מקיומה של מסגרת כזו?

ת: אותה הפרדה אשר הזכרנו לעיל, גרמה לעיוות חמור ונוראי אף בקרב העובדים לפרנסתם, אשר התאחדו בתחושת מרמור, עלבון והשפלה. כאשר הגורם המאחד בין אנשים הוא עלבון נוצרת תנועה הפוכה של הצדקת המצב הקיים בכל מחיר. ברור לכל בר דעת כי המצב האידיאלי הוא מצב בו כל מי שזוכה להיות שייך ל"שבט לוי" ומסוגל באמת ובתמים, ברצינות מליאה ובכנות להקדיש את חייו לעסוק בתורה בלבד גם אם במחיר חי "פת במלח", הרי שדרגתו גבוהה והוא הוא הנמצא במדרגה העליונה. ברור גם כי מי שאינו מסוגל להקדיש את כל עיתותיו לתורה, מי שאין בו את כוחות הנפש, את היכולת והסיבולת שלא לעסוק בכל עסק אחר פרט ללימוד תורה, הרי שמצוותו היא לעסוק בפרנסה. עול פרנסת ביתו מוטל עליו, וזוהי עבודת ה' שלו. אלו הם דבריו של ר' חיים מוואלוז'ין ב"נפש החיים" שער א' פ"ח: "ואמרו שם הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם, והרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם. היינו רבים דייקא, כי וודאי שלכל המון כמעט בלתי אפשר שיתמידו כל ימיהם רק בעסק התורה, ולא לפנות אף שעה מועטת לשום עסק פרנסת מזונות. וע"ז אמרו כל תורה שאין עמה מלאכה וכו', אבל יחיד לעצמו, שאפשר לו להיות אך עסוק כל ימיו בתורתו ועבודתו ית"ש, וודאי שחובה עליו שלא יפרוש אף זמן מועט מתורה ועבודה לעסק פרנסה ח"ו, כדעת ר"ש בר יוחאי"

הקהילה אשר צריכה להיווצר הינה קהילה אשר הגורם המאחד שלה והמניע העומד בבסיסה הוא החיבור לתורה ולומדיה. קהילה אשר כזו, תייתר בעצם קיומה את כל ההפרדה המתקיימת כיום. זהו צו השעה, אל לנו להתאחד סביב תחושת העלבון והתסכול, כי אם להתאחד סביב דגל תורתנו הקדושה - משוש חיינו ואורך ימינו.

ביום נופש
לימודים
דבורה,
יאגה להן
צת הליכה
ת, ארוחת
ב"דיאלוג
לה לעצמה
תגובותיהן
מקום. היכן
מה המקום
רי בצבור.
נונים למען
הה - מקום
להתנסות
מן מסוים.
עיוורים
המבקרים
ת בשטח,
ביא לדעת
לי לראות.
אלו שלא
לעולמם
ה קלה איך

ת הערב
הה מזמן,
אחרי מה
סה לשתף
למצוקת
הה לא דבר
ולא כאן
התפתחה
ד לה בכך.
שהחרדה
נעט בלתי
ס בסביבה
ועם קצת
המוצאה
רים לפרק
ר המורות,
לם. ועדיין
י נעמים,
שה כללית
מה שעות

היא גמרה
ת המקום
שאעשה
תר משנייה
ולהצטער.

להרגיש חסר אונים. "הרכזת הביאה אותנו עד לפתח המו על המדשאה, בחוף, קיבלנו הסבר מאחד הפעילים בשטח ומיד "זה" התחיל". אני כבר יודע מה פירושו של דבר. דפי עיגולים שחורים מול העיניים, תחושת עילפון.

"מה עשית?"

"ניסיתי לנשום עמוק... ניסיתי להסביר לעצמי שאני מכי זאת בשלום, אתה יודע, כמו תמיד... זה לא עזר. פשוט, לראות את המורות נכנסות למרחב החשוך והענק, וידעו לעבור זאת. פשוט לא מסוגלת. החלטי לא להכנס".

"לא להכנס?" - שש עשרה קולות נדהמים ועוד שישה או בלי מילים. "תגידי, קרה לך משהו?" - דבורה הרכזת המסו מנסה להחזיר אותה לשפיות. "מה פתאום, את נכנסת, שלה, מחזיקה במרפקה מעשה אפוטרופוס ומתחילה לה "זה לא מפחיד, רק חשוך" - מסבירה לה מישהי בטון ש "ואם היית עיוורת...?" - האם זו ציניות או טיפשות?

חיה נטועה על מקומה, סומק עז על פניה. בפנים מת במלוא עוצמתו, ובמקום לטפל בו ולבכות על הופעתו היא שקורה מסביב. המנהלת לוקחת אותה רגע הצידה - "יש האחרונה לא כוללת אפשרות תשובה בנוסח "כן, יש לי ק

"אז אנני
נחושה
ולסחוף
תשכחי
זו ממ
בזמננו.
"אני
להשמי
החלוש
ניגשת
אנחנו
לידה
ממלמל
מתעלב
אותו.
ב
לשיחה
להיחש
כך "נור
אנשים
"צנחתי
להירגע
וכאוב.
המורות
ובמשפ
באה אמ
ואביבי
ותכלת,
את הרי
והמחש
לפרט
המורות
חויות.
איך הי
הפסדת
"חשבת
שלי ע
כך. כל
אי ראי
אחד, ב
לראות
תרגילי
הלא
גורמים
- זו ה
במשות
הכאוב
מקום
זה היה
לבסוף.
לחות
מה את